

Neuroprotective Effect of Mitochondrial KATP Channel Opener upon Neuronal Cortical Brain of Rat Population

Soleymani M., Ph.D., Mehdizadeh M., Ph.D.,* Bakhshayesh M., M.Sc., Soleymani S., M.Sc., Tabatabaie P., B.Sc.

**P.O.Box: Anatomy Department, Medical Faculty, Iran Medical Sciences University, Tehran, Iran*

Abstract

Purpose: So far there is no effective drug therapy to prevent neuronal loss after brain stroke. In the present study we studied effects of The Mitochondrial K-ATP channel regulators on neuronal cell population and neurological function after ischemia reperfusion in the rat.

Materials and Methods: Rats temporarily subjected to four vessels occlusion for 15 minutes followed by 24 hours reperfusion with or without K-ATP channel regulators.

Neurological assessment was conducted after 24h reperfusion by consciousness scoring and motor function according to the methods reported by Lemay and Tarloe. After tissue processing and crysel violet staining total and normal cell number was assessed in parietal cortex. Data was analyzed by ANOVA software.

Results: The normal cell count of neuronal population significantly increased in the K-ATP channel opener (Diazoxide) treated ischemia-reperfusion group compared with the control group. Cell count and neurological function scores were dependent to dose of K-ATP channel regulators in vivo.

Conclusions: Our results showed that Diazoxide treatment leads to better preservation of cortical neurons in rat.

Keywords: K-ATP Channel openers, Ischemia reperfusion Injury

تأثیر حفاظتی بازکننده کانال‌های پتاسیمی میتوکندریایی وابسته به ATP بر جمعیت نورونهای کورتیکال مغز رت

منصوره سلیمانی Ph.D*، مهدی مهدی‌زاده Ph.D*، معصومه بخشایش M.Sc**، سارا سلیمانی M.Sc*،

پروانه طباطبائی B.Sc**

* گروه علوم تشریح دانشگاه علوم پزشکی ایران

** مرکز تحقیقات سلولی - مولکولی دانشگاه علوم پزشکی ایران

تاریخ وصول: دی‌ماه ۸۵، تاریخ پذیرش: اسفندماه ۸۵

چکیده

هدف: تا به حال درمان دارویی موثری برای پیشگیری از کاهش تعداد نورونی بعد از سکتة مغزی مشخص نشده است. در مطالعه حاضر اثر تنظیم کننده‌های کانالهای میتوکندری بر تعداد نورونهای کورتکس مغز رت و فعالیت نورولوژیکی بعد از ایسکمی - ریپرفیوژن بررسی شده است.

مواد و روشها: درتهای نژاد ویستار یک هفته بعد از تجویز داروهای تنظیم کننده کانالهای پتاسیمی چهار رگ اصلی خون دهنده به مغز به مدت ۱۵ دقیقه مسدود و سپس پرفیوژن برقرار شد. ۲۴ ساعت بعد از ریپرفیوژن سطح هوشیاری و اعمال حرکتی توسط متد Tarloe و Lemay به ترتیب ارزیابی گردید، همچنین با استفاده از رنگی‌آمیزی کریزل ویولت و میکروسکوپ نوری تعداد کل سلولها و سلولهای نرمال در کورتکس پریتال بررسی شد و نتایج توسط نرم افزار ANOVA آنالیز شد.

یافته‌ها: جمعیت نورونی نرمال در گروههایی که دیازوکساید به‌عنوان بازکننده طبیعی پتاسیم داده شد در مقایسه با گروه کنترل به‌طور معنی‌داری افزایش یافت.

نتیجه‌گیری: شمارش سلولی و ارزیابی نورولوژیکی در *In vivo* وابسته به دوز تنظیم کننده کانالهای پتاسیم وابسته به ATP هستند. نتایج ما نشان داد که استفاده از دیازوکساید بقای نورون‌ها را در صدمات مغزی ناشی از ایسکمی - ریپرفیوژن افزایش می‌دهد.

کلیدواژه: باز کننده کانال پتاسیمی میتوکندری وابسته به ATP، ایسکمی، ریپرفیوژن

مقدمه

میتوکندری یک نقش کلیدی در آپوپتوز و نکروز بعد از ایسکمی حاد مغز بازی می‌کند [۵ و ۴]. صدمات میتوکندریایی فاکتوری است که نقش اساسی در آپوپتوز و پاتوفیزیولوژی ایسکمی مغزی دارد. جمعیت زیادی از کانالهای mKATP¹ (کانالهای پتاسیمی وابسته به ادنوزین تری فسفات) تنظیم کننده

سکتة مغزی یک علت اصلی مرگ و میر است. بیماران سکتة‌ای نیازمند صرف سرمایه فراوان برای بهبود نسبی هستند [۲ و ۱]. شواهدی وجود دارد که دارو درمانی می‌تواند تا حدوی بهبود نسبی ضایعات مغزی را ایجاد کند [۳].

1. mKATP: Mitochondrial Potassium Adenosine Three

✉ آدرس مکاتبه: تهران، بزرگراه همت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پزشکی، گروه

E-mail: maranaoo@yahoo.com

علوم تشریح

داخل صفاقی دریافت کردند.

۳- گروهی که ۱mg/kg گلیبن کلامید به شکل IP دو ساعت قبل از جراحی دریافت کردند.

۴- گروهی که ۵mg/kg گلیبن کلامید به شکل IP دو ساعت قبل از جراحی دریافت کردند.

۵- گروهی که ۲۵mg/kg گلیبن کلامید دو ساعت قبل از جراحی به شکل IP دریافت کردند.

۶- گروهی که ۲mg/kg دیازوکساید قبل از جراحی به شکل IP دریافت کردند.

۷- گروهی که ۶mg/kg دیازوکساید قبل از جراحی به شکل IP دریافت کردند.

۸- گروهی که ۱۸mg/kg دیازوکساید قبل از جراحی به شکل IP دریافت کردند.

رتهای با ترکیب کتامین ۱۰۰mg/kg و زایلازین ۱۰۰mg/kg بیهوش شدند. برای اندازه‌گیری دمای بدن در حین بیهوشی از دماسنج رکتال استفاده شد و با استفاده از نور مادون قرمز دما در حد 37 ± 0.5 درجه سانتی‌گراد نگه داشته شد.

روش جراحی

ابتدا در حدود یک سانتی‌متر در خط میانی خلف سر برشی ایجاد شد و سپس عضلات پاراوترال کنار زده شد و شریانهای وتریرال با الکتروکوتر نیم‌میلی‌متر کوتر شد. سپس برش را بخیه زده و با برش یک سانتی‌متری دیگر در ناحیه قدامی گردن شریانهای کاروتید مشترک را به مدت ۱۵ دقیقه با clips بسته و بعد از ۱۵ دقیقه عروق باز و ریپرفیوژن برقرار شد.

ارزیابی نورولوژیکال

۲۴ ساعت بعد از ریپرفیوژن ارزیابی سطح هوشیاری و اعمال حرکتی انجام شد. برای ارزیابی حرکتی از روش tarloe و برای ارزیابی هوشیاری از متد Iemay استفاده شد. (جدول ۱ و ۲) [۱۶ و ۱۵].

حجم ماتریکس میتوکندریایی و تولید ATP (ادنوزین تری فسفات) در غشای داخلی میتوکندری وجود دارد [۹-۶].

پیشتر گزارش شده است که بازکننده‌های کانالهای KATP میتوکندریایی، میزان کلسیم را در حین ایسکمی - ریپرفیوژن قلب رت کاهش می‌دهند [۱۰ و ۱۱]. که ممکن است مانع از پیشرفت آپوپتوز از طریق مسیر میتوکندریایی شود. راهکار فارموکولوژیکی انتخابی برای مطالعه کانالهای پتاسیمی وابسته به ATP میتوکندریایی در موجود زنده وجود ندارد [۱۲]. انواع مختلفی از مواد شامل آدنوزین - استیل کولین و اپیوتیدها از طریق باز کردن این کانالها بافت را در برابر صدمات ناشی از ایسکمی - ریپرفیوژن محافظت می‌کنند [۱۰، ۱۳ و ۱۴]. مکانیسمی که توسط آن فعال شدن کانالهای پتاسیمی وابسته به آدنوزین تری فسفات میتوکندریایی عمل محافظت را انجام می‌دهند کاملاً روشن نشده است. در مطالعه حاضر تاثیر داروی دیازوکساید به عنوان باز کننده کانالهای پتاسیمی میتوکندری بر تعداد نورونهای کورتکس مغز رت بعد از ایسکمی - ریپرفیوژن بررسی شده است.

مواد و روشها

در مطالعه حاضر از رتهای نر نژاد ویستار با وزن ۲۰۰-۱۸۰ گرم استفاده شد. رتهای در شرایط استاندارد هوای مطلوب و ۱۲ ساعت روشنایی و ۱۲ ساعت تاریکی قرار داشته و غذای استاندارد فشرده و آب معمولی مصرف می‌کردند. یک هفته قبل از جراحی رتهای هشت گروه تقسیم شدند و قبل از جراحی گروهی از رتهای داروی گلی بن - گلامید به عنوان داروی انسداد کننده کانالهای پتاسیم میتوکندری و دیازوکساید به عنوان داروی باز کننده کانال پتاسیم میتوکندری دریافت کرده و در نهایت:

- ۱- گروه شم که پروسه جراحی روی آنها بدون انسداد جریان خون انجام شد.
- ۲- گروه حامل که انسداد چهار رگ به طور موقت انجام شد و نرمال سالیین را به روش

جدول ۱. ارزیابی حرکتی بر اساس روش Tarloe

امتیاز	درجه نقص حرکتی
۰	بدون حرکت و بدون تحمل وزن
۱	کمی حرکت در اندامها، بدون تحمل وزن
۲	حرکات مکرر، بدون تحمل وزن
۳	حرکت روی یک یا دو پله
۴	راه رفتن با اندکی نقص
۵	راه رفتن طبیعی

میکروسکوپ نوری

۲۴ ساعت بعد از ریپرفیوژن مغز سریع خارج و در فرمالین ده درصد تثبیت شد. بعد از آگیری، شفاف کردن و قالبگیری از هر نمونه سه مقطع ده میکرونی با فواصل ۱۲۰ میکرون تهیه شد. کورتکس پاریتال را به طور قراردادی به چهار ناحیه C1 و C2 و C3 و C4 تقسیم کرده و نمونه ها را با کریزل و ایولت رنگ آمیزی کرده و با میکروسکوپ نوری بررسی شد و در نهایت عکسهایی با بزرگنمایی ۴۰۰ از نمونهها تهیه و شمارش سلولی انجام شد. شمارش تعداد کامل سلولها و سلولهای نرمال به طور جداگانه در چهار ناحیه قراردادی و در همه گروهها و با استفاده از نرم افزار Imaging آنالیزور انجام و data با استفاده از آزمون ANOVA یک طرفه آنالیز شد.

یافته‌ها

۱۵ دقیقه انسداد عروق و ۲۴ ساعت ریپرفیوژن کاهش واضحی در جمعیت نورونهای نرمال در گروه ایسکمی نسبت به شم ایجاد می کند (جدول ۳ و شکل ۱).

جدول ۲. ارزیابی هوشیاری بر اساس روش Lemay

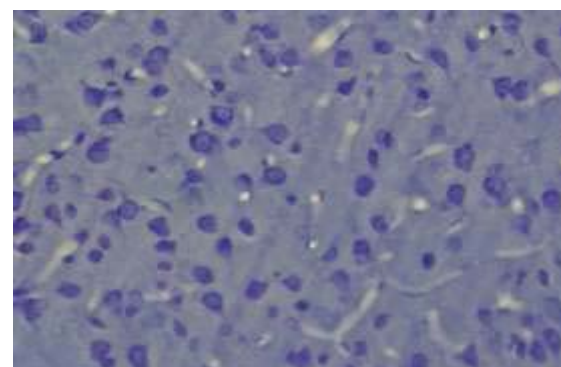
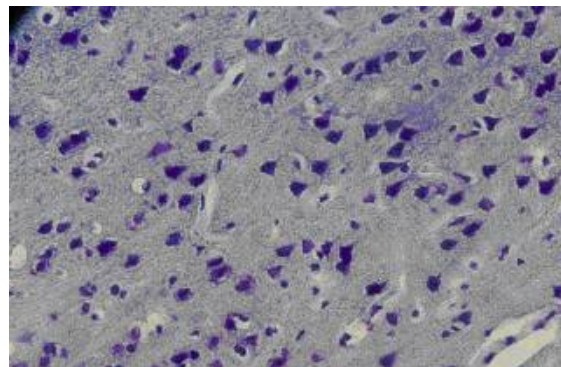
امتیاز	درجه نقص نورولوژیک
۰	طبیعی
۲	هوشیاری مداوم
۴	هوشیاری منقطع
۶	گیجی
۸	کمای سبک
۱۰	کمای عمیق

جدول ۳. جمعیت سلولی نورون های هرمی سالم و جمعیت کل نورونهای هرمی شمارش شده در ۲۵۰۰ میکرو متر مربع از نواحی کورتکس پاریتال رت های دو گروه کنترل و حامل پس از ۱۵ دقیقه ایسکمی گلوبال مغزی و ۲۴ ساعت ریپرفیوژن

جمعیت نورونی	گروه کنترل Mean±SD	گروه حامل Mean±SD	Mean
جمعیت کل نورون	C1	۲۲/۵±۱۰/۳۶	۲۱/۵±۱۰/۶۶
	C2	۲۴±۱/۹۵	۲۳/۵±۲/۱۶
	C3	۲۰/۷±۲/۲۴	۲۰/۲۵±۲/۱۶
	C4	۲۶/۷±۳/۱۲	۲۶/۲۵±۳/۳۰
جمعیت نورونهای سالم	C1	۲۲/۲۵±۱۰/۷۵	۷/۵±۱۰/۵۳*
	C2	۲۳/۵±۱/۷۴	۸±۱/۹۱*
	C3	۲۰/۲۵±۲/۰۷	۶/۲۵±۲/۲۱*
	C4	۲۶/۵±۲/۱۴	۹/۲۵±۳/۶۹*

*: p < 0.01 در مقایسه با کنترل

بررسی تعداد سلولهای طبیعی و غیر طبیعی در کورتکس مغزتها نشان داد که مغزهایی قبل از ایسکمی با دیازوکساید درمان شده بودند افزایش معنی داری در جمعیت سلولی طبیعی نسبت به گروه ایسکمی نشان دادند (جدول ۱). رتهای درمان شده با دیازوکساید با دوز ۶mg/kg افزایش معنی داری در نورونهای نواحی C2 و C3 نسبت به گروه ایسکمی داشتند و استفاده از دیازوکساید با دوز ۱۸mg/kg منجر به افزایش معنی داری در نورونهای نواحی C1-C4 نسبت به گروه ایسکمی شد. در حیوانات درمان شده با گلیبین کلامید با دوزهای ۶mg/kg و ۱۸mg/kg صدمه کورتکس در همه نواحی به طور معنی داری در مقایسه با گروه ایسکمی افزایش یافته بود (جدول ۲) (شکل ۲). و استفاده از گلیبین کلامید با دوز ۲۵mg/kg باعث کاهش معنی دار نورونها در ناحیه C2 نسبت به گروه ایسکمی شد (جدول ۲).

شکل ۱. تصویر سمت راست: گروه کنترل با نورون های هرمی نرمال کورتکس پاریتال با هسته و هستک واضح ، تصویر سمت چپ: گروه حامل (ایسکمی) با هسته های تیره نورون های هرمی کورتکس پاریتال. رنگ آمیزی: کریزیل وایولت، بزرگنمایی ۴۰۰×

جدول ۲. جمعیت سلولی نورون های سالم و جمعیت کل نورون های هرمی شمارش شده در ۲۵۰۰ میکرو متر مربع از نواحی کورتکس پاریتال مغز رتهای هفت گروه مختلف پس از ۱۵ دقیقه ایسکمی گلوبال مغزی و ۲۴ ساعت ریپرفیوژن (C1-C4)

گروه G3	گروه G2	گروه G1	گروه D3	گروه D2	گروه D1	گروه حامل (ایسکمی)	نواحی کورتکس	جمعیت نورونی
Mean±SD	Mean±SD	Mean±SD	Mean±SD	Mean±SD	Mean±SD	Mean±SD		
۲۰/۸۳±۸/۲۵*	۲۱/۲۶±۸/۶۹	۲۱/۵۳±۹/۱۵	۲۱/۵۷±۹/۰۳	۲۱/۶۱±۹/۱۷	۲۱/۳۴±۹/۳۷	۲۱/۵±۱۰/۶۶	C1	
۲۲/۲۵±۱/۱۲*	۲۲/۱۸±۱/۳۹*	۲۳/۳۴±۱/۰۹	۲۳/۷۹±۱/۰۵	۲۳/۴۸±۱/۳۶	۲۳/۵۲±۱/۳۲	۲۳/۵±۲/۱۶	C2	جمعیت کل
۲۰/۰۸±۲/۴۰	۲۰/۱۵±۲/۹۴	۲۰/۱۱±۲/۳۰	۲۱/۴۵±۱/۶۲	۲۰/۱۷±۲/۳۱	۲۰/۵۸±۲/۵۷	۲۰/۲۵±۲/۱۶	C3	نورونها
۲۵/۹۳±۲/۰۵	۲۶/۱۱±۲/۷۰	۲۶/۱۸±۲/۵۹	۲۶/۵۰±۲/۳۷	۲۶/۱۵±۲/۶۲	۲۶/۳۸±۲/۷۹	۲۶/۲۵±۳/۳۰	C4	
۶/۴۳±۲/۱۲*	۷/۱۰±۲/۸۷*	۷/۴۶±۳/۳۵	۷/۶۵±۳/۱۱*	۷/۵۷±۳/۴۰	۷/۴۶±۳/۱۶	۷/۵±۱۰/۵۳	C1	
۵/۷۵±۱/۱۵*	۵/۷۵±۱/۰۳*	۶/۱۴±۰/۵۲*	۶/۰۹±۱/۱۷*	۶/۵۵±۰/۸۱*	۶/۴۰±۱/۷۷	۶/۲۵±۲/۲۱	C2	جمعیت
۷/۶۲±۰/۲۲*	۷/۳۴±۰/۲۷*	۷/۹۳±۱/۳۵	۸/۷۰±۰/۴۱*	۸/۳۰±۰/۸۵*	۸/۲۵±۰/۶۵	۸±۱/۹۱	C3	نورونهای سالم
۸/۴۵±۱/۱۷*	۸/۴۹±۰/۶۲*	۹/۱۵±۰/۸۴	۹/۸۴±۰/۷۵*	۹/۶۱±۱/۱۵	۹/۲۷±۱/۱۵	۹/۲۵±۳/۶۹	C4	

D1= 2mg/kg Dizoxide, D2= 6mg/kg Dizoxide, D3= 18mg/kg Dizoxide, G1= 1mg/kg Glibenclamid, G2= 5mg/kg Glibenclamid, G3= 25mg/kg Glibenclamid,

*: p < 0.05 در مقایسه با گروه حامل (ایسکمی)

درمان شده با دوز پایین دیازوکساید و گلین کلامید در مقایسه با گروه ایسکمی وجود نداشت.

جدول ۵. درجه هوشیاری رت های گروه های کنترل و آزمایش پس از ۱۵ دقیقه ایسکمی گلوبال مغزی و ۲۴ ساعت ریپرفیوژن.

درجه هوشیاری Mean±SD	گروه های مطالعه
۰±۰/۰۰	کنترل
۴/۳۳±۱/۵۰*	حامل (ایسکمی)
۱/۸۳±۱/۳۲	D1
۳±۲/۰۹	D2
۲±۱/۷۸*	D3
۳/۶۶±۱/۹۶	G1
۵±۱/۰۹	G2
۶/۶۶±۱/۰۳*	G3

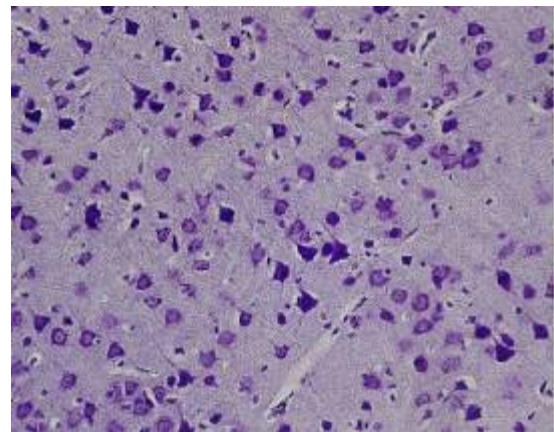
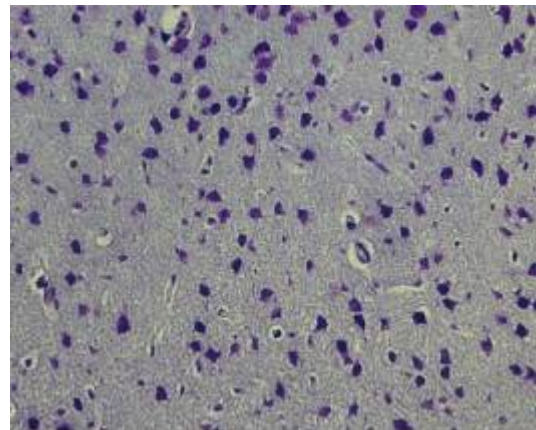
*: $p < 0.05$ در مقایسه با گروه حامل (ایسکمی)

انسداد چهار رگ کاهش معنی داری در اعمال حرکتی در مقایسه با گروه شم ایجاد می کند. مسدودکننده های کانال پتاسیم وابسته به ATP (گلین کلامید) به طور معنی داری روی اعمال حرکتی در حین ایسکمی - ریپرفیوژن اثر می گذارد. اختلاف معنی داری بین حیوانات درمان شده با دیازوکساید در مقایسه با گروه ایسکمی وجود نداشت.

بحث

سکته مغزی از مهمترین عوامل مرگ و میر و اصلی ترین عامل معلولیت است. سلولهای عصبی به ویژه نورونها نسبت به انواع صدمات نظیر ایسکمی، هیپوکسی و ضربه حساس هستند [۲۱]. کانالهای پتاسیمی وابسته به ATP میتوکندریایی نقشی اصلی در بقای نورون تحت ایسکمی - ریپرفیوژن بازی می کنند [۴]. دیازوکساید یک بازکننده کانال پتاسیم وابسته به ATP است که به صدمات ناشی از ایسکمی - ریپرفیوژن پاسخ می دهد [۱۷ و ۱۸].

مطالعات نشان می دهد که استفاده از دیازوکساید در بچه

شکل ۲. تصویر سمت راست: تجویز ۱۸ میلی گرم دیازوکساید به ازای هر کیلوگرم در رتهای گروه آزمایش باعث حفظ بسیاری از نورونهای هرمی طبیعی کورتکس پاریتال شد، تصویر سمت چپ: تجویز ۲۵ میلی گرم گلین کلامید به ازای هر کیلوگرم در رتهای گروه آزمایش باعث کاهش جمعیت نورونهای هرمی طبیعی کورتکس پاریتال شد. رنگ آمیزی کریزیل و ایولت، بزرگنمایی: $\times 400$

ارزیابی نورولوژیکی

نتایج ما نشان داد که سطح هوشیاری گروه ایسکمی نسبت به گروه شم تغییر معنی داری دارد. تنظیم کننده های کانال پتاسیم وابسته به ATP، دیازوکساید و گلین کلامید به طور معنی داری روی نمونه های ایسکمی - ریپرفیوژن اثر می گذارند. متوسط امتیاز هوشیاری برای گروه D3، $2 \pm 1/78$ در مقایسه با $4/33 \pm 1/50$ برای گروه ایسکمی و $6/66 \pm 1/5$ برای گروه G3 بود (جدول ۵). اختلاف معنی داری بین حیوانات

شده که بازکننده‌های کانالهای پتاسیمی در بقای سلول نقش دارند [۲۰]. هولوهامدو (Holmuhamedov) و همکارانش نشان دادند که عوامل بازکننده در کانالهای KATP میتوکندریایی در نگهداری و تنظیم حیات سلولها نقش دارند [۱۲ و ۱۷]. همچنین در مطالعه حاضر نشان داده شد که دیازوکساید مستقیماً تعداد سلولهای طبیعی را افزایش می‌دهد. بنابراین با توجه به نقش پرورپروتکتیو و حمایتی دیازوکساید پیشنهاد می‌شود که این دارو احتمالاً بتواند به طور ویژه‌ای در جلوگیری از صدمه نورونی بعد از ضایعه مغزی مؤثر باشد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از معاونت محترم پشتیبانی، گروه آناتومی و مرکز تحقیقات سلولی و مولکولی دانشگاه علوم پزشکی ایران که در اجرای این طرح ما را یاری نمودند تشکر و قدر دانی می‌گردد.

خوکهای تازه متولد شده بهبودی را در ایسکمی مغزی گلوبال تسریع کرده است [۱۹]. بنابراین فعالیت کانالهای پتاسیمی وابسته به ATP میتوکندریایی ممکن است نورونها را در برابر انواع مختلف صدمات ایسکمی محافظت کند [۱۱ و ۵]. هر چند که مکانیسمهایی که توسط آن کانالهای پتاسیمی وابسته به ATP در محافظت نورون نقش دارند هنوز کاملاً شناخته نشده است [۴]، مشاهدات حاضر پیشنهاد می‌کند که اعمال محافظتی دیازوکساید ناشی از عمل عروقی این دارو نیست. مطالعه ای که توسط tarlov و همکارانش انجام شد نشان می‌دهد که آثار دیازوکساید روی فشارخون و جریان خون ناشی از اثرات این دارو روی کانالهای پتاسیم غشا سلولی است [۱۵].

قبلاً اعمال محافظتی دیازوکساید در Invivo توسط گلیبن کلامید سرکوب شد و این نشان‌دهنده این مسئله است که اعمال محافظتی دیازوکساید توسط فعال‌سازی KATP کانالهای میتوکندری صورت می‌گیرد. علاوه بر این قبلاً بررسی

References

1. Wolf PA, Kannel WB, D'Agostino RB. Epidemiology of stroke In: Cerebrovascular disease: pathophysiology, diagnosis, and management. Eds. MD Ginsberg and J Bogousslavsky. Blackwell Science, Malden, Massachusetts, 1998, pp 834-49.
2. Nagahiro S, Uno M, Sato K, Goto S, Morioka M, Ushio Y. Pathophysiology and treatment of cerebral ischemia. J Med Invest 1998; 45:57-70.
3. Goldstein LB. Basic and clinical studies of pharmacologic effects on recovery from brain injury. J Neural Transplant Plast 1993; 4:175-92.
4. Mattson MP, Clumsee C, Yu ZF. Apoptotic and antiapoptotic mechanisms in stroke. Cell Tissue Res 2000; 301:173-87.
5. Szewczyk A, Czyz A, Wojcik G, Wojczak L, Nalecz M. ATP-regulated K⁺ channel in mitochondria: pharmacology and function. J Bioenerg Biomembr 1996; 28:147-52.
6. Garlid KD. Cation transport in mitochondria. Biochim Biophys Acta 1996; 1275:123-6.
7. McPherson, BC, Yao Z. Morphine mimics preconditioning via free radical signals and mitochondrial KATP channels in myocytes. Circulation 2001; 103: 290-5.
8. Saraste A, Pulkki K. Morphologic and biochemical hallmarks of apoptosis. Cardiovasc Res 2000; 45: 528-37.
9. Halestrap AP. Regulation of mitochondrial metabolism through changes in matrix volume. Biochem Soc Trans 1994; 22:522-9.
10. Wang L, Cherednichenko G, Hernandez L, Halow J, Camacho SA, Figueredo V, Schaefer S. Preconditioning limits mitochondrial Ca²⁺

- during ischemia in rat hearts: role of KATP channels. *Am J Physiol Heart Circ Physiol* 2001; 280.
11. **Kis, Bela 1 CA; Nagy, Krisztina 1 2; Snipes, James A. 1; Rajapakse, Nishadi C. 1; Horiguchi, Takashi 1; Grover, Gary J, et al.** The mitochondrial K ATP channel opener BMS-191095 induces neuronal preconditioning. Lippincott Williams & Wilkins, Inc 2004; 15(2): 345-9.
 12. **Holmuamedov EL, Jovanovic S, Dzeja PP, J Holmuamedov EL, Jovanović S, Dzeja PP, Jovanović A, Terzic A.** Mitochondrial ATP-sensitive K⁺ channels modulate cardiac mitochondrial function. *Am J Physiol* 1998; 275:1567-76.
 13. **Michael VC, Baines CP, Downey JM.** Ischemia preconditioning: from adenosine receptor to KATP channel. *Annu Rev Physiol* 2000; 62: 79-109.
 14. **Richer C, Pratz J, Mulder P, Mondot S, Giudicelli JF, Cavero I.** Cardiovascular and biological effects of K⁺ channel openers, a class of drugs with vasorelaxant and cardioprotective properties. *Life Sci* 1990; 47:1693-705.
 15. **Tarlov IM, Klinger H.** Spinal cord compression studies. *Arch Neurol Psychiat* 1954; 71:271-90.
 16. **LeMay DR, Gehua L, Zelenock GB, D'Alecy, LG.** Insulin administration protects neurologic function in cerebral ischemia in rats. *Stroke* 1988; 19: 1411-9.
 17. **Garlid KD, Paucek P, Yarov-Yarovoy V, Murray HN, Darbenzio RB, D'Alonzo AJ, Lodge NJ, Smith MA, Grover GJ.** Cardioprotective effect of diazoxide and its interaction with mitochondrial ATP-sensitive K⁺ channels. Possible mechanism of cardioprotection. *Circ Res* 1997; 81:1072-82.
 18. **Kis B, Rajapakse NC, Snipes JA, Nagy K, Horiguchi T, Busija DW.** Diazoxide induces delayed pre-conditioning in cultured rat cortical neurons. *Neurochem* 2003; 87:969-70.
 19. **Domoki F, Perciaccante JV, Veltkamp R, Bari F, Busija DW.** Mitochondrial potassium channel opener diazoxide preserves neuronal-vascular function after cerebral ischemia in newborn pigs. *Stroke* 1999; 30:2713-5.
 20. **Nicholls DG, Budd SL.** Mitochondria and neuronal survival. *Physiol Rev* 2000; 80: 315-60.